

Samverkansgruppsmöte 17 oktober 2025

Tid och plats:

Kl 09-12 i Kalmar, Grindängsvägen 4B och Teams

Närvarande: Hanna Berggren, Pernilla Landin, John-John Bertholdsson, Anna Nordgren, Anders Fröberg, Michael Ingard, Stefan Svensson, Viktoria Nilsson, Ola Jonsson Sennefjord, Sara Paulsson, Renate Foks, Johan Wegenke, Emil Fridolfsson, Karl-Erik Karlsson, Daphne Thuvesson,

Mötet inleddes med en tyst minut för att hedra Lennart Wennmo.

Presentationsrunda: Vad har hänt och är på gång i kommunerna?

Utifrån Verksamhetsplan 2025 ombads kommunerna berätta lite om hur man samverkar inom kommunen samt hur arbetet med att inkludera andra kommuner/aktörer inom avrinningsområdena har fortskridit under året samt hur man arbetat med att nå ut och berätta om sitt vattenvårdsarbete.

Samverkan inom kommunerna

Västerviks kommun

- Har samverkan mellan olika förvaltningar, t.ex. planavdelning och tekniska kontoret.
- Har under året visat upp kommunens arbete med dagvattenlösningar och tvåstegsdiken.
- Har haft aktiviteter där även kommunens energi- och klimatrådgivare deltagit.

Oskarshamns kommun

- Har fokuserat mycket på intern kommunikation mellan förvaltningar.
- Samarbete med tekniska kontoret för att förbättra informationsflöden.
- Har skapat ett team i Teams för att strukturera uppföljning av kontakter.
- Har en stående punkt om vattenarbete i planberedningen.
- Har haft en halvdag med kommunledning och politiker ute i fält.

Mönsterås kommun

- Samverkan med kommunens olika verksamheter och andra aktörer inom kommunen finns.
- Det finns en ambition att utveckla utbildningsinsatser för skolor, t.ex. i samverkan med andra kommuner och aktörer.

Kalmar kommun

- Har börjat jobba mer strategiskt internt, särskilt med att lyfta vattenfrågor till politiker och olika förvaltningar.
- Har en vattengrupp där tekniska kontoret och miljöinspektörer samverkar.
- Man bereder just nu frågan om en övergripande vattenstyrgrupp inom kommunen där man ska samla högre tjänstepersoner från relevanta bolag och förvaltningar.
- Planerar utställning i nya simhallen tillsammans med Kalmar Vatten och Sportfiskarna.
- Har börjat diskutera skolverksamhet kopplat till vattenfrågor.

Torsås kommun

- Arbetar internt med åtgärder i åtgärdsprogrammet, och att man har en grupp kallad VIP som samlar kommunens förvaltningar och bolag kring vattenfrågor.
- Kommunen har fått medel från LOVA för åtgärdssamordning.
- Deltagit i hållbarhetsveckan och andra lokala evenemang där vattenfrågor lyfts.
- Det finns en ambition att kommunicera vattenfrågor till invånare, bland annat genom sociala medier och fysiska möten.

Mörbylånga kommun

- Jobbar internt med åtgärder i åtgärdsprogrammet.
- Vattengrupp där tekniska kontoret, miljöinspektörer och andra kollegor samverkar.
- Miljöinspektörer som är ute och kontrollerar avlopp fångar upp markägare som är intresserade av vattenåtgärder. Ett konkret exempel är en våtmark som planeras som ett resultat av ett avloppsärendet – där markägaren slipper bygga om avloppet om våtmarken anläggs.
- Samarbete med VA-bolaget kring dagvattenfrågor och återanvändning av vatten.
- Har haft besök av riksdagspolitiker (bl.a. Lena Hallengren) till en återställd våtmark.

Borgholm Energi

- Har kontakt med skolor för att utveckla utbildning om vatten, t.ex. Åkerboskolan.
- Har haft kontakt med rektorer och planerar samverka med kommunen och andra aktörer.

Samverkan över avrinningsområden i.e., med andra kommuner/aktörer:

Västerviks kommun

- Har ett etablerat samarbete över kommungränserna med Valdemarsvik och Åtvidaberg i Östergötland.
- Samarbetet är kopplat till ett område med mycket jordbruksmark nära kommungränsen.
- Har en gemensam åtgärdsfunktion där pengarna fördelas via Västervik, men åtgärder utförs även i de andra kommunerna.

Oskarshamns kommun

- Har börjat samverka med Hultsfred, Vimmerby och Mönsterås kommuner inom avrinningsområdet.
- Har skapat ett eget team i Teams för att strukturera arbetet och följa upp kontakter med markägare.

Mönsterås kommun

- Ingår i samverkansprojekt med Oskarshamns kommun, Emåförbundet och näringslivet (t.ex. Oskarshamns golfklubb) kring våtmarksåtgärder.

Kalmar kommun

- Har haft kontakt med Nybro kommun via vattenrådet, men samverkan har försvagats på grund av personalförändringar.
- Har ambitioner att samverka uppströms i avrinningsområdet, särskilt kopplat till vattenhållande åtgärder och åtgärder i rinnande vattendrag men det har ännu inte tagits fram någon plan för detta.

Ölands kommuner (Borgholm och Mörbylånga)

- Samarbetar kring Östersjödagen och har gemensamma arrangemang vartannat år i vardera kommun.
- Planerar samverka med Ölands vattenråd, där även länsstyrelsen och andra aktörer är involverade.

Marströmmen och Viråns vattenråd, Stefan och Kalle, berättar om sitt arbete med vattenmodellen:

- Stort intresse och hög efterfrågan. Vattenmodellen har visats upp vid över 60 tillfällen under projektets gång, ofta på helger, vilket troligen bidragit till att man nått ut så stort. Intresset har varit stort, särskilt från markägare och allmänhet. Visningarna är tidskrävande – varje tillfälle innebär både transport, montering och samtal med besökare. Stefan och Kalle har ibland behövt dela upp sig eller ta hjälp från andra, exempelvis från Oskarshamns kommun. Modellen fungerar som ett konkret och visuellt hjälpmedel för att väcka intresse och förståelse för vattenflöden, åtgärder och landskapets påverkan. Den skapar samtal och engagemang, särskilt när besökare får relatera till sina egna marker. Fokus har ofta legat på att lyssna in markägarnas behov och idéer snarare än att presentera färdiga lösningar. Det har lett till att vissa tagit egna initiativ till åtgärder. Man ser dock ett behov av struktur och uppföljning: Kontakter som skapas vid visningar behöver följas upp. Projektet behöver utvecklas för att bli mer hållbart. Det finns planer på att tillverka fler modeller som kan delas mellan kommuner inom Kalmarsundskommissionen.

Sammanfattning av diskussionen kring samverkan inom och mellan kommuner (åtgärd 1) för att öka åtgärdstakten:

Det fanns en tydlig gemensam insikt under mötet att samverkan över kommungränser är nödvändig för att lyckas med vattenvårdsåtgärder – särskilt i större avrinningsområden. Flera deltagare uttryckte att:

- Det är svårt att få till samverkan utan tid och resurser.
- Kommuner behöver struktur och forum för att träffas och planera gemensamt.
- Det finns ett behov av att formalisera samverkan, kanske genom projekt eller regionala samordnare.

När det gäller att få fart på åtgärdsarbetet finns det en samsyn kring att möjligheterna till åtgärder är stora, det finns pengar att söka och intressenter, men att tidsbrist hos projektledare och andra nyckelpersoner i kommunerna är ett stort hinder för att realisera dem. Projektledare är ofta ensamma eller få, vilket gör att de inte hinner följa upp intresserade markägare.

Förslag som kom upp för att hantera problemet:

- Behov av fler åtgärdssamordnare lyfts som en lösning, men det kräver finansiering och långsiktig planering
- Att anställa fler personer på kommunerna istället för att ta in dyra konsulter.
- Att utbilda nytexaminerade från universitet för att snabbt få in kompetens.
- Att söka projektmedel för samordning och kommunikation, t.ex. inom Kalmarsundskommissionen.
- Att fördela ansvar mellan kommuner och vattenråd för att undvika att allt hamnar på enskilda projektledare.

Kansliet har deltagit och rapporterar om följande inspirationsevenemang:

Race for the Baltic – Baltic Sea City Accelerator Club i Viimsi, Estland

Ett inspirerande möte med kommuner från hela Östersjöregionen där innovativa lösningar för vattenrening, dagvattenhantering och samverkan med lantbrukare presenterades. Fokus låg på digitala verktyg, regenerativt jordbruk och naturbaserade lösningar i urbana miljöer. Kontakter knöts för framtida samarbetsprojekt och möjligheter till EU-finansiering.

Inspirationsdagar för åtgärdssamordning i Stockholm

Ett nationellt forum arrangerat av Länsstyrelsen Stockholm på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten, där lokala och regionala aktörer samlades för att diskutera framtidens vattenrestaureering. Dagarna innehöll både fältbesök och workshops om samordning, finansiering och kunskapsstöd. Särskilt fokus låg på behovet av långsiktig finansiering och samverkan mellan kommuner, vattenråd och myndigheter. På gång med åtgärdsprogram för vatten som inte bara innehåller administrativa åtgärder utan vilka fysiska åtgärder som behövs för att MKN, varje LST har ansvar. Förslag om att koppla finansiering till åtgärdsbehov i kommuner eller avrinningsområden.

Det diskuterades vad som bör ingå i lokal, regional och nationell åtgärdssamordning.

- Länsstyrelsernas roll lyftes, särskilt behovet av regelbundna möten med kommunala samordnare.
- Behov av bättre samordning mellan rådgivare från olika organisationer (Greppa Näringen, Skogsstyrelsen, m.fl.).

Workshop om hur en framtida kunskapsportal bör utformas. Önskemål om:

- Tydlig målgruppsanpassning (myndigheter vs verksamhetsutövare).
- Lättsökt information.
- Tidstämplad och aktuell kunskap.
- Illustrationspaket för åtgärder som kan användas fritt.
- Förslag om att samla och tillgängliggöra befintliga illustrationer och material från olika hemsidor.

Verksamhetsplaner 2025 och 2026

Redovisning av prioriterade uppdrag 2025

Kansliet gav en uppdatering i hur vi ligger till med de prioriterade uppdragen. Går att läsa i Verksamhetsberättelsen som skickas ut innan styrgruppsmötet 5 december.

Det som inte fullföljts helt ännu är följande:

- Stötta kommunerna med information kring åtgärder mot diffusa utsläpp av näringsämnen genom att anordna 2-dagars Kustmiljöturné riktad mot målgruppen markägare.
  - 18 september: Vattendragsvandring vattenhållande åtgärder i skogsmiljö.
  - 13 november: Avslutningsträff LOVA fortsatt LEVA med fokus på åtgärder som minskar näringsbelastning – sprid gärna inbjudan till markägare!
- Göra guide för hur man driver vattenvårdsprojekt och distribuera till medlemmar.
  - Kansliet påbörjat en struktur, skickar ut förslag för att motta synpunkter innan färdigställande.

Förslag, planering och diskussion av kommande år 2026

Tematiskt fokus: Naturbaserade dagvattenlösningar

- Kommunerna överens om att man vill arbeta med dagvattenhantering och öppna lösningar.
- Förslag om att samla goda exempel från olika kommuner.
- Möjlighet att koppla till klimatanpassning och LOVA-finansiering (möjligt att det öppnas upp för detta framöver enligt LST).
- Samverkan mellan VA-bolag, tekniska kontor och miljöenheter föreslås.
- Fysiska träffar och studiebesök

2026 föreslås bli fokus på att träffas och inspirera varandra.

- Samverkan mellan VA-bolag, tekniska kontor och miljöenheter kan lyftas och/eller inledas genom ett initialt möte ordnat av KSK.
- Kustmiljöturné med fokus på dagvatten, (våtmarker) och/eller reglerbar dränering. Reglerbar dränering, möjlighet till studiebesök och uppföljning av testprojekt i Mörbylånga.

Kommunikation och kunskapsspridning

- Förslag om att samarbetet med Linnéuniversitetet nästa år skulle kunna utnyttjas för att utveckla vår kompetens inom kommunikation samt att utveckla kommunikationsmaterial.

Projektidéer

- Förslag om att söka projektmedel för att samordna kommuner inom avrinningsområden. Många kommuner tycker de redan kommit långt med detta. Man ser inte något behov av KSK gemensamt projekt just nu. Alla har fullt upp med projekt.
- Sura sulfatjordar: Förslag om att initiera ett projekt tillsammans med universitet för att undersöka mark kring vattendrag där man uppmätt mycket låga pH-värden.

Kunskapslyft om:

- **PFAS:** Önskemål om att lyfta frågan i styrgruppen, ev. ordna en föreläsning under 2026.

Övrigt/Aktuellt just nu

- Naturrestaureringsförordningen och de dialogmöten som hållits. [Så fortsätter arbetet med förslag till nationell restaureringsplan.](#)
- Förslag om att styrgruppen besöker Västervik i december 2025 för att se tvåstegsdiken och dagvattendammar som anlagts inom WaterMan.
- Borgholm föreslås som värd för vårens styrgruppsmöte 2026, med studiebesök vid våtmarken i Vedborm träsk.

Sara Paulsson, Kalmar, vill skicka med följande: Miljösamverkan Sydost 16 oktober handlade om växtnärläckage, Cecilia Kilbride, Greppa Näringen LST var där och berättade följande:

Det finns pengar kvar att söka löpande fram till 2027 för följande investeringsstöd:

- Vattenvårdsåtgärder (våtmark för biologisk mångfald/våtmark för kväve o fosforrening/bevattningsdamm för växande gröda)
- Täckdikning med kalkfilter (lerjordar)
- Ny-omläggning av täckdike
- Minskad ammoniakavgång

OBS att det ska vara lantbruksföretaget som söker. (Sedan finns det två stöd som Jordbruksverket sköter som det är väldigt många ansökningar på, robust primärproduktion samt kväveklivet.)